

ZWIERZĘTA

Ciekawostki o koniach: 37 sprawdzonych faktów

Ciekawostki zebrał: Marcin Balana · Opublikowano: 19.10.2026 · Zaktualizowano: 20.10.2026 · Zweryfikowano: 20.10.2026

Koń domowy pochodzi ze stepów nad dolną Wołgą i Donem, skąd rozprzestrzenił się po świecie ok. 4200 lat temu, a według FAO żyje dziś na Ziemi ok. 60,8 mln koni. W Polsce w 2023 r. Polski Związek Hodowców Koni wykazywał 309 964 konie. W Łodzi mieszka Bombel, najniższy ogier świata, który mierzy 56,7 cm.

NAJWAŻNIEJSZE W SKRÓCIE

- Konie domowe udomowiono na stepach nad dolną Wołgą i Donem, skąd rozprzestrzeniły się po świecie ok. 4200 lat temu.
- Na świecie żyje ok. 60,8 mln koni, wynika z danych FAO za 2023 r.
- W 2023 r. Polski Związek Hodowców Koni wykazywał w Polsce 309 964 konie.
- Stadnina Koni Janów Podlaski działa od 18 grudnia 1817 r.
- Najniższy ogier świata, Bombel z Łodzi, mierzy 56,7 cm od kopyta do łopatek.
- Koń ma 17 odrębnych ruchów mimicznych twarzy, a człowiek 27.
- Najstarszy koń w historii, Old Billy, żył 62 lata.

Skąd się wzięły konie?

1 Pierwszy znany koń mierzył 30–60 cm

Eohippus, czyli koń świtu, to wymarły ssak uznawany za pierwszego znanego konia, który mierzył zaledwie 30–60 cm w kłębie, zależnie od gatunku. Miał 4 palce na przednich nogach i 3 na tylnych. Żył w Ameryce Północnej i Europie we wczesnym eocenie, epoce trwającej od ok. 56 do 33,9 mln lat temu. Współczesne konie mają na każdej nodze tylko jeden palec zakończony kopytem.[1][2][3]

Źródła: Encyclopaedia Britannica, Eohippus (dawn horse) , Data odczytu: 2026.10.20; Encyclopaedia Britannica, Eocene Epoch , Data odczytu: 2026.10.20; Vincelette A., Renders E., Scott K., Falkingham P., Janis C., Hipparion tracks and horses' toes: the evolution of the equid single hoof , Data publikacji: 2023, Data odczytu: 2026.10.20

2 Gdzie udomowiono konie?

Współczesne konie domowe pochodzą ze stepów zachodniej Eurazji, zwłaszcza z rejonu dolnej Wołgi i Donu, wykazało badanie szczątków 273 dawnych koni opublikowane w „Nature” w 2021 r. Stamtąd konie rozprzestrzeniły się po świecie ok. 4200 lat temu, w ciągu ok. 500 lat od początku udomowienia. Dane genetyczne wskazują na wybuchowy wzrost ich liczebności, bez odpowiednika w ostatnich 100 000 lat.[4][5]

Źródła: Librado P. i in., The origins and spread of domestic horses from the Western Eurasian steppes , Data publikacji: 2021.10.20, Data odczytu: 2026.10.19; Sci.News, Horses Were First Domesticated in Western Eurasian Steppes More Than 4,000 Years Ago , Data publikacji: 2021.10.21, Data odczytu: 2026.10.19

3 Konie domowe wyparty niemal wszystkie inne populacje koni

Współczesne konie domowe od około 2000 r. p.n.e. wyparty niemal wszystkie inne lokalne populacje koni, wynika z analizy 273 genomów dawnych koni opublikowanej w „Nature” w 2021 r. Działo się to równocześnie z rozwojem kultury jeździeckiej, w tym rydwanów kultury Sintasza o kołach ze szprychami. Badacze wykryli też silną selekcję w genach GSDMC i ZFPM1, ważnych dla poruszania się i zachowania koni.[4][6]

Źródła: Librado P. i in., The origins and spread of domestic horses from the Western Eurasian steppes , Data publikacji: 2021.10.20, Data odczytu: 2026.10.19; University of Exeter, Open Research Exeter, rekord publikacji , Data odczytu: 2026.10.19

4 Konie z Botai nie są przodkami dzisiejszych koni

Konie hodowane około 5500 lat temu przez lud Botai z północnego Kazachstanu nie są przodkami współczesnych koni domowych, wykazało badanie genomów opublikowane w „Science” w 2018 r. Naukowcy zsekwencjonowali genomy 20 koni z Botai i 22 koni z różnych części Eurazji. Według autorów wszystkie współczesne konie domowe należą do odrębnej grupy.[7][8][9]

Źródła: Gaunitz C. i in., Ancient genomes revisit the ancestry of domestic and Przewalski's horses , Data publikacji: 2018.02.22, Data odczytu: 2026.10.19; Keele University, Why it's so hard to unravel the mysterious origins of domestic horses , Data publikacji: 2018.02.23, Data odczytu: 2026.10.19; Sci.News, Research Sheds New Light on Origins of Domestic and Przewalski's Horses , Data publikacji: 2018.02.26, Data odczytu: 2026.10.19

Dzkie konie: koń Przewalskiego i tarpan

5 Koń Przewalskiego to zdziczały potomek koni z Botai

Koń Przewalskiego jest zdziczałym potomkiem udomowionych koni z Botai, kultury sprzed około 5500 lat, wynika z badania genomów opublikowanego w „Science” w 2018 r. Konie Przewalskiego wędrowały niegdyś swobodnie wzdłuż granicy Mongolii i Chin. Do porównań badacze użyli też opublikowanych wcześniej genomów 18 dawnych i 28 współczesnych koni.[7][8][9]

Źródła: Gaunitz C. i in., Ancient genomes revisit the ancestry of domestic and Przewalski's horses , Data publikacji: 2018.02.22, Data odczytu: 2026.10.19; Keele University, Why it's so hard to unravel the mysterious origins of domestic horses , Data publikacji: 2018.02.23, Data odczytu: 2026.10.19; Sci.News, Research Sheds New Light on Origins of Domestic and Przewalski's Horses , Data publikacji: 2018.02.26, Data odczytu: 2026.10.19

6 Koń Przewalskiego mierzy 122–142 cm

Koń Przewalskiego mierzy 122–142 cm wysokości i przypomina topornego kuca domowego, podaje Encyclopaedia Britannica. Odkrył go w zachodniej Mongolii pod koniec lat 70. XIX w. rosyjski podróżnik Nikołaj Przewalski. Pierwsze próby przywrócenia tych koni naturze podjęto w Mongolii pod koniec XX w., a w 2011 r. na wolności żyło kilkaset osobników.[10]

Źródło: Encyclopaedia Britannica, Przewalski's horse , Data odczytu: 2026.10.19

7 Wszystkie konie Przewalskiego pochodzą od 14 założycieli

Konie Przewalskiego wymarły na wolności w 1969 r., a wszystkie żyjące dziś osobniki pochodzą od 14 założycieli, podaje Smithsonian's National Zoo. W 2017 r. na wolności w Mongolii, Chinach i Kazachstanie żyło ok. 500 tych koni. Według magazynu „Smithsonian” w 2015 r. na świecie było ok. 2000 koni Przewalskiego, z czego ok. 350 żyło w rezerwach w Mongolii.[11][12]

Źródła: Smithsonian's National Zoo and Conservation Biology Institute, Endangered Przewalski's Horse Dies at Smithsonian Conservation Biology Institute , Data publikacji: 2017.08.16, Data odczytu: 2026.10.19; Smithsonian Magazine, The Only Real Wild Horses on Earth Are Bounding Back From Extinction , Data publikacji: 2015.11.17, Data odczytu: 2026.10.19

8 Konie Przewalskiego w strefie Czarnobyla rozmnożyły się 7-krotnie

W latach 1998–2004 do strefy wykluczenia wokół Czarnobyla wypuszczono 36 koni Przewalskiego, a do 2018 r. całe ich stado powiększyło się 7-krotnie. W 2018 r. naukowcy naliczyli w ukraińskiej części strefy 137 koni, w tym 47 ogierów i 66 klaczy. W latach 2007–2010 konie przekroczyły rzekę Prypeć i założyły za nią lokalną, rozmnażającą się subpopulację.[13][14][15]

Źródła: Gashchak S., Paskevych S., Przewalski's horse (*Equus ferus przewalskii*) in the Chernobyl Exclusion Zone after 20 years of introduction , Data odczytu: 2026.10.20; Schlichting P.E. i in., Use of abandoned structures by Przewalski's wild horses and other wildlife in the Chernobyl Exclusion Zone , Data odczytu: 2026.10.20; FAO AGRIS, rekord publikacji , Data odczytu: 2026.10.20

9 Konie Przewalskiego korzystają z opuszczonych budynków Czarnobyla

Konie Przewalskiego ze strefy wykluczenia wokół Czarnobyla korzystają z opuszczonych budynków: zimą fotopułapki zarejestrowały je 35 razy w 9 z 10 obserwowanych obiektów. Latem nagrano je 149 razy we wszystkich 8 monitorowanych budynkach. Z opuszczonych budowli korzystało też 8 innych gatunków ssaków, wynika z badania opublikowanego w 2020 r. w „Mammal Research”.[14][16]

Źródła: Schlichting P.E., Dombrowski V., Beasley J.C., Use of abandoned structures by Przewalski's wild horses and other wildlife in the Chernobyl Exclusion Zone , Data odczytu: 2026.10.19; FAO AGRIS, rekord publikacji , Data odczytu: 2026.10.19

10 Ostatnie tarpany rozdano chłopom około 1806 r.

Tarpany, spotykane sporadycznie do końca XVIII w., odłowiono około 1780 r. i przekazano do zwierzyńca hrabiów Zamoyskich w miejscowości Zwierzyniec koło Biłgoraja. Około 1806 r. konie te rozdano okolicznym chłopom. Opisuje to Zbigniew Jaworski ze Stacji Badawczej Polskiej Akademii Nauk w Popielnie, która prowadzi rezerwat koników polskich.[17]

Źródło: Jaworski Z., Bezcenne koniki (Rezerwat koników polskich) , Data odczytu: 2026.10.19

Konik polski i hucul

11 Pierwszy rezerwat koników polskich powstał w 1936 r.

Pierwszy rezerwat koników polskich założył w 1936 r. w Puszczy Białowieskiej Tadeusz Vetulani, absolwent UJ i późniejszy profesor Uniwersytetu Poznańskiego. Konik polski to mały, prymitywny koń o wysokości ok. 110–130 cm w kłębie, przypominający dawne tarpany. Najczęściej ma umaszczenie myszate z ciemną pręgą wzdłuż grzbietu. Eksperyment hodowli rezerwatowej przerwała II wojna światowa.[17]

Źródło: Jaworski Z., Bezcenne koniki (Rezerwat koników polskich) , Data odczytu: 2026.10.19

12 Od 1955 r. koniki polskie hoduje w Popielnie PAN

Stadninę w Popielnie przekazano Polskiej Akademii Nauk 1 stycznia 1955 r., a pierwsze koniki trafiły do tamtejszego rezerwatu jako stadko złożone z ogiera i 8 klaczy. Od tego ogiera wywodzi się większość koników żyjących w rezerwacie, które w 2007 r. tworzyły 4 grupy haremowe.

Największym tabunem kierował wtedy ogier Osowiec, urodzony w 1987 r., prowadzący 7 klaczy.[17]

Źródło: Jaworski Z., Bezcenne koniki (Rezerwat koników polskich) , Data odczytu: 2026.10.19

13 Klacz Tarka urodziła 25. źrebię w wieku 27 lat

Klacz konika polskiego Tarka urodziła 25. źrebię w wieku 27 lat i jest pod tym względem rekordistką w Polsce, podaje Zbigniew Jaworski ze Stacji Badawczej PAN w Popielnie. Żrebność klaczy w tamtejszym rezerwacie, czyli odsetek klaczy, które zaszły w ciążę, w wielu latach sięgała 100%. W ciągu 50 lat hodowli wynosiła średnio ponad 92%.[17]

Źródło: Jaworski Z., Bezcenne koniki (Rezerwat koników polskich) , Data odczytu: 2026.10.19

14 Pierwszą stadninę koni huculskich założono w 1856 r.

Pierwsza stadnina koni huculskich powstała w 1856 r. w Łuczynie, a sama rasa huculska wywodzi się ze skrzyżowania potomków tarpana z końmi mongolskimi. W 1899 r. w Żabiem zorganizowano pokaz 360 koni huculskich. Pierwsza polska stadnina tej rasy powstała w 1950 r. w Jodłowniku, podaje artykuł opublikowany w „Wiadomościach Zootechnicznych” w 2013 r.[18]

Źródło: Pasternak M., Charakterystyka umaszczenia koni rasy huculskiej z uwzględnieniem aspektów genetycznych , Data odczytu: 2026.10.19

15 Stadnina koni huculskich „Gładyszów” w Regietowie powstała w 1984 r.

Stadnina Koni Huculskich „Gładyszów” w Regietowie, położona około 40 km od Krynicy-Zdroju, powstała w 1984 r., a rok później przyprawiono do niej pierwsze konie. Artykuł opublikowany w 2013 r. w „Wiadomościach Zootechnicznych” nazywa stadninę w Gładyszowie największą obecnie stadniną koni huculskich na świecie.[19][18]

Źródła: Małopolska Organizacja Turystyczna (VisitMałopolska), The Hucul Stud Farm Regietów , Data odczytu: 2026.10.19; Pasternak M., Charakterystyka umaszczenia koni rasy huculskiej z uwzględnieniem aspektów genetycznych , Data odczytu: 2026.10.19

16 W 2012 r. w księdze stadnej hucułów było 1446 klaczy

W 2012 r. w Głównej Księdze Stadnej Koni Rasy Huculskiej znalazło się łącznie 1446 klaczy i 177 ogierów, podaje artykuł w „Wiadomościach Zootechnicznych” z 2013 r. W tym samym roku odnotowano 603 źrebięta hodowlane. Programem ochrony zasobów genetycznych objęto wtedy 1065 klaczy, czyli prawie 74% klaczy huculskich. Ósmy tom Księgi Stadnej Koni Huculskich wydano w 2004 r.[18]

Źródło: Pasternak M., Charakterystyka umaszczenia koni rasy huculskiej z uwzględnieniem aspektów genetycznych , Data odczytu: 2026.10.19

Konie w Polsce: hodowla i stadniny

17 Ile koni jest w Polsce?

W 2023 r. Polski Związek Hodowców Koni (PZHK) wykazywał w Polsce 309 964 konie, wynika z prezentacji PZHK z grudnia 2024 r. Według GUS pogłowie koni spadło z 297 942 w 2009 r. do 185 494 w 2019 r., a za lata 2021 i 2023 w zestawieniu brakuje danych GUS. Statystyki PZHK obejmują

także konie identyfikowane przez inne podmioty, m.in. PKWK, ZTwP i SHiUK.[20]

Źródło: Wojciechowska P., Metera-Zarzycka E. (Polski Związek Hodowców Koni), Aktualny stan hodowli koni w Polsce, Data publikacji: 2024.12.02, Data odczytu: 2026.10.19

18 Udział kuców w polskim pogłowie koni wzrósł z 9% do 19%

Kuce stanowiły w 2023 r. 19% koni w Polsce, czyli 57 425 zwierząt, a w 2009 r. było ich 34 080, czyli 9%, wynika z danych Polskiego Związku Hodowców Koni. W tym samym czasie udział koni zimnokrwistych spadł z 62% do 49%, a ich liczba z 223 349 do 150 720. Konie szlachetne stanowiły w 2023 r. 33% pogłowia, czyli 101 819 zwierząt.[20]

Źródło: Wojciechowska P., Metera-Zarzycka E. (Polski Związek Hodowców Koni), Aktualny stan hodowli koni w Polsce, Data publikacji: 2024.12.02, Data odczytu: 2026.10.19

19 Liczba klaczy sztumskich w programie ochrony wzrosła prawie 8-krotnie

Polska chroni 7 rodzimych ras koni, w tym 2 zimnokrwiste: konie sokólskie i sztumskie, objęte programami ochrony zasobów genetycznych w 2008 r. W 2023 r. program dla koni sztumskich realizowało 330 stad z 1801 klaczami, prawie 8 razy więcej niż na początku. Program dla koni sokólskich objął w 2008 r. 134 stada i 339 klaczy, a w 2023 r. 274 stada z 1468 klaczami.[21][22]

Źródła: Wójtowicz J., Polak G., Chęćmińska A., Smulska B., Profil hodowcy uczestniczącego w programach ochrony zasobów genetycznych koni sokólskich i sztumskich, Data odczytu: 2026.10.19; Instytut Zootechniki PIB, pełny tekst PDF, Data odczytu: 2026.10.19

20 Stadnina w Janowie Podlaskim działa od 1817 r.

Za początek Stadniny Koni Janów Podlaski przyjmuje się 18 grudnia 1817 r., kiedy przyprowadzono tam 54 ogiery, 100 klaczy i 33 konie trzyletnie. Najstarsze zabytkowe stajnie stadniny, „Czołowa” z 1841 r. i „Zegarowa” z 1848 r., zaprojektował Henryk Marconi. Podczas corocznego Święta Konia Arabskiego odbywa się w Janowie Podlaskim aukcja „Pride of Poland”.[23][24]

Źródła: Dzieje.pl (Muzeum Historii Polski), Klacz Cegra pozuje do zdjęcia w Janowie Podlaskim, Data publikacji: 2017.07.29, Data odczytu: 2026.10.19; Głazewska I., Hodowla koni arabskich w Polsce. Klacze stadne i ich przychowek 2007–2016 (fragment), Data odczytu: 2026.10.19

21 W latach 2007–2016 w polskiej hodowli koni arabskich użyto 2205 klaczy

Monografia Iwony Głazewskiej, wydana w 2022 r. przez Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego, opisuje 2205 klaczy stadnych, 539 ogierów i 5879 źrebiąt urodzonych w polskiej hodowli koni arabskich w latach 2007–2016. Ostatni zwarty tom książki stadnej, nr XIII, obejmujący lata 1987–1991, ukazał się w 1992 r. Przedmowa książki wspomina obchody 200-lecia stadniny w Janowie Podlaskim.[24]

Źródło: Głazewska I., Hodowla koni arabskich w Polsce. Klacze stadne i ich przychowek 2007–2016 (fragment), Data odczytu: 2026.10.19

22 Michałów to największa stadnina koni w Polsce

Stadnina Koni Michałów została założona 15 września 1953 r., a w 2023 r. żyło w niej 400 koni czystej krwi arabskiej, w tym ponad 100 klaczy. Świętokrzyski Urząd Wojewódzki nazywa ją największą stadniną w Polsce. Oprócz arabów hoduje się tam konie małopolskie o maści tarantowatej, a michałowskie konie regularnie zdobywają tytuły czempionów m.in. w Polsce,

Europie i USA.[25]

Źródło: Świętokrzyski Urząd Wojewódzki w Kielcach, Jubileusz Stadniny Koni w Michałowie , Data publikacji: 2023.09.15, Data odczytu: 2026.10.19

Konie w historii i kulturze

23 Husaria walczyła kopiami o długości 4–6 m

Husaria, polska jazda ciężka, walczyła kopiami o długości 4–6 m zakończonymi stalowym grotem, podaje Zintegrowana Platforma Edukacyjna. Skrzydła husarskie z piór orlich, jastrzębich, sokolich lub strusich były nieobowiązkowym elementem wyposażenia. Ostateczny kształt zbroi husarskich ukształtował się w połowie XVII w.[26]

Źródło: Zintegrowana Platforma Edukacyjna (zpe.gov.pl), Husaria – najlepsza jazda Europy , Data odczytu: 2026.10.19

24 Pod Kircholmem w 1605 r. walczyło 15 chorągwi husarskich

W bitwie pod Kircholmem w 1605 r. armia polska miała 15 chorągwi husarskich liczących łącznie 1650 ludzi, podaje Zintegrowana Platforma Edukacyjna. W starciu poległo 100 polskich żołnierzy, w tym 13 husarzy. Przeciwnikiem były wojska Karola IX Sudermańskiego, stryja króla Polski i Szwecji Zygmunta III Wazy.[26]

Źródło: Zintegrowana Platforma Edukacyjna (zpe.gov.pl), Husaria – najlepsza jazda Europy , Data odczytu: 2026.10.19

25 Pod Kłuszynem husaria szarżowała nawet 10 razy w ciągu dnia

Chorągwie husarskie pod Kłuszynem potrafiły 4 lipca 1610 r. szarżować po 10 razy w ciągu dnia, choć przez całą noc maszerowały na pole bitwy, podaje Zintegrowana Platforma Edukacyjna. Według tego samego źródła nauka konia przeznaczonego do walki w chorągwiach husarskich trwała kilka lat.[26]

Źródło: Zintegrowana Platforma Edukacyjna (zpe.gov.pl), Husaria – najlepsza jazda Europy , Data odczytu: 2026.10.19

26 Przed bitwą pod Wiedniem zmobilizowano 25 chorągwi husarskich

Przed bitwą pod Wiedniem, stoczoną 12 września 1683 r., pod Krakowem zmobilizowano 27 000 żołnierzy, w tym 25 chorągwi husarskich, podaje Zintegrowana Platforma Edukacyjna. Liczebność husarii zmieniała się w XVII w.: na jego początku wynosiła 8000 żołnierzy, a w 1660 r. pod bronią było najwyżej 1000 husarzy.[26]

Źródło: Zintegrowana Platforma Edukacyjna (zpe.gov.pl), Husaria – najlepsza jazda Europy , Data odczytu: 2026.10.19

27 Wiedeńska szkoła jazdy konnej jest na liście UNESCO od 2015 r.

Klasyczna sztuka jazdy konnej i szkoła wysokiej jazdy Hiszpańskiej Szkoły Jazdy w Wiedniu trafiły w 2015 r. na Listę reprezentatywną niematerialnego dziedzictwa kulturowego ludzkości UNESCO. Tradycja obejmuje hodowlę, utrzymanie, szkolenie i jazdę na koniach lipicańskich. Kobiety, dawniej nieobecne w tej męskiej domenie, mają dziś równy dostęp do wszystkich stanowisk w szkole.[27]

Źródło: UNESCO, Classical horsemanship and the High School of the Spanish Riding School Vienna , Data odczytu: 2026.10.19

28 11 lipca to Światowy Dzień Konia

Zgromadzenie Ogólne ONZ przyjęło 3 czerwca 2025 r. rezolucję 79/291, która ustanowiła 11 lipca Światowym Dniem Konia. Według ONZ w Unii Europejskiej żyje ok. 7 mln koniowatych, a hodowla koni, sport i turystyka konna dają tam ok. 800 000 miejsc pracy. W USA 2,41 mln koni i kuców żyje w ponad 63 000 gospodarstwach, wynika ze spisu rolnego USDA z 2022 r.[28]

Źródło: Organizacja Narodów Zjednoczonych, Honoring a Timeless Partner (World Horse Day) , Data odczytu: 2026.10.19

29 Na świecie żyje około 60,8 mln koni

Według danych FAO za 2023 r. na świecie żyje około 60,8 mln koni, a ich rozmieszczenie jest bardzo nierównomierne, podaje ONZ. W Mongolii na 3,3 mln mieszkańców przypada 3,4 mln koni, które wciąż są tam częścią codziennego życia. Łącznie z osłami i mułami na świecie żyje szacunkowo 116 mln koniowatych, z czego 36 mln w 38 najuboższych krajach, podaje FAO.[28][29]

Źródła: Organizacja Narodów Zjednoczonych, Honoring a Timeless Partner (World Horse Day) , Data odczytu: 2026.10.19; FAO, Agroecology Knowledge Hub, Working equids in numbers: why data matters for policy , Data odczytu: 2026.10.19

Zmysły i komunikacja koni

30 Koń ma 17 ruchów mimicznych twarzy

Naukowcy z University of Sussex opisali u koni 17 jednostek ruchów twarzy, czyli odrębnych ruchów mimicznych, w systemie EquiFACS opublikowanym w 2015 r. w „PLOS ONE”. Dla porównania człowiek ma ich 27, szympan 13, a pies 16. Badaniem kierowali Jennifer Wathan i prof. Karen McComb z University of Sussex.[30]

Źródło: University of Sussex, Why the long face? Horses and humans share facial expressions , Data publikacji: 2015.09.02, Data odczytu: 2026.10.20

31 Konie rozpoznają gniew na ludzkiej twarzy

W badaniu University of Sussex z 2016 r. 28 koni oglądało zdjęcia ludzkich twarzy, a na widok twarzy gniewnych konie patrzyły częściej lewym okiem. Ich tętno rosło też szybciej niż przy twarzach radosnych. Patrzenie lewym okiem wiąże się z przetwarzaniem bodźców negatywnych. Wyniki opublikowali w „Biology Letters” Amy Victoria Smith, Leanne Proops, Kate Grounds, Jennifer Wathan i Karen McComb.[31]

Źródło: University of Sussex, Horses can read human emotions, research shows , Data publikacji: 2016.02.10, Data odczytu: 2026.10.19

32 Rzenie konia zawiera 2 częstotliwości podstawowe

Każde rzenie konia zawiera 2 częstotliwości podstawowe, wykazali w 2015 r. naukowcy pod kierunkiem Elodie Briefer z ETH w Zurychu w badaniu opublikowanym w „Scientific Reports”. Jedna z nich informuje, czy emocja konia jest pozytywna czy negatywna, a druga, jak silna jest ta emocja. Badacze przetestowali 20 koni, umieszczając je w 5 różnych sytuacjach.[32][33]

Źródła: Briefer E. i in., Segregation of information about emotional arousal and valence in horse whinnies , Data odczytu: 2026.10.19; Swissinfo, Swiss researchers decode horse communication , Data publikacji: 2015.05.16, Data odczytu: 2026.10.19

33 Konie widzą głównie 2 grupy barw

Koń ma widzenie dwubarwne i postrzega głównie 2 grupy odcieni, które człowiek odbiera jako niebieskie i żółte, przez co słabo odróżnia czerwień, zieleń i pomarańcz. Po badaniu University of Exeter brytyjskie wyścigi konne zmieniły kolor oznaczeń przeszkód z pomarańczowego na biały. Zmiana objęła ok. 368 płotów i 2132 panele przeszkód na 40 torach wyścigowych.[34][35]

Źródła: University of Exeter, Racing looks through the eyes of horses , Data publikacji: 2022.02.24, Data odczytu: 2026.10.19; Journal of Experimental Biology, Dichromat decisions , Data odczytu: 2026.10.19

Rekordy koni

34 Najwyższy koń w historii mierzył 2,19 m

Najwyższym i najcięższym koniem w historii był wałach rasy shire o imieniu Sampson, później nazwany Mammoth, który w 1850 r. mierzył 2,19 m, czyli 21,25 dtoni. Urodził się w 1846 r., a wyhodował go Thomas Cleaver z Toddington Mills w hrabstwie Bedfordshire. Później podawano, że ważył 1524 kg. Niewiele niższy był Big Jake z USA, mierzący 210,19 cm.[36]

Rekord Źródło: Guinness World Records, Tallest horse ever , Data odczytu: 2026.10.19

35 Najniższy ogier na świecie mieszka w Łodzi

Bombel ze stadniny KasKada w Łodzi to najniższy ogier na świecie, który mierzy 56,7 cm od kopyta do łopatek, podała Księga Rekordów Guinnessa w 2019 r. To miniaturowy koń rasy appaloosa, a jego właściciele to Patryk i Katarzyna Zielińscy. Raz w miesiącu Bombel odwiedza szpital dziecięcy, by poprawić humor małym pacjentom.[37]

Rekord Źródło: Guinness World Records, Meet the smallest horse in the world that's shorter than a greyhound , Data publikacji: 2019.09.05, Data odczytu: 2026.10.19

36 Najstarszy koń w historii żył 62 lata

Najstarszym koniem, którego wiek wiarygodnie odnotowano, był Old Billy, który żył 62 lata, podaje Księga Rekordów Guinnessa. Urodził się w 1760 r., wyhodował go Edward Robinson z Woolston w hrabstwie Lancashire, a padł 27 listopada 1822 r. Najstarszym koniem wyścigowym pełnej krwi angielskiej był wałach Tango Duke z Australii, który dożył 42 lat.[38]

Rekord Źródło: Guinness World Records, Oldest horse ever , Data odczytu: 2026.10.19

37 Najszybszy koń wyścigowy osiągnął 70,35 km/h

Rekord prędkości konia wyścigowego, 70,35 km/h, ustanowiła 2-letnia klacz pełnej krwi angielskiej Winning Brew, podaje Księga Rekordów Guinnessa. Dystans 402 m, czyli ćwierć mili, pokonała w 20,57 s na torze Penn National w Grantville w Pensylwanii 14 maja 2008 r. Jej trenerem był Francis Vitale.[39]

Rekord Źródło: Guinness World Records, Fastest speed for a racehorse , Data odczytu: 2026.10.19

Konie w liczbach

Parametr | Wartość

Wysokość konia świtu (Eohippus) | 30–60 cm

Rozprzestrzenienie koni domowych ze stepów nad Wołgą i Donem | ok. 4200 lat temu

Konie na świecie (FAO, 2023) | ok. 60,8 mln

Konie w Polsce (PZHK, 2023) | 309 964

Udział kuców w polskim pogłowie (2023) | 19%

Konie Przewalskiego w strefie Czarnobyla (2018) | 137

Początek Stadniny Koni Janów Podlaski | 18 grudnia 1817 r.

Ruchy mimiczne twarzy konia (EquiFACS) | 17

Najniższy ogier świata, Bombel z Łodzi | 56,7 cm

Najdłużej żyjący koń, Old Billy | 62 lata

Źródła danych: Encyclopaedia Britannica, Nature (Librado i in. 2021), ONZ (dane FAO), Polski Związek Hodowców Koni, Theriologia Ukrainica, Dzieje.pl, University of Sussex, Guinness World Records. Stan na 19 października 2026 r.

Mity i fakty o koniach

FAŁSZ

„Konie widzą świat w czerni i bieli”

Konie mają widzenie dwubarwne: postrzegają głównie odcienie, które człowiek odbiera jako niebieskie i żółte, a słabo odróżniają czerwień, zieleń i pomarańcz.[34]

Źródło: University of Exeter, Racing looks through the eyes of horses , Data publikacji: 2022.02.24, Data odczytu: 2026.10.19

FAŁSZ

„Konie po raz pierwszy udomowiono w Botai w Kazachstanie i od nich pochodzą dzisiejsze konie”

Badanie z 2018 r. wykazało, że konie z Botai nie są przodkami współczesnych koni domowych, a badanie z 2021 r. wskazało jako ojczyznę koni domowych stepy nad dolną Wołgą i Donem.[8][5]

Źródła: Keele University, Why it's so hard to unravel the mysterious origins of domestic horses , Data publikacji: 2018.02.23, Data odczytu: 2026.10.19; Sci.News, Horses Were First Domesticated in Western Eurasian Steppes More Than 4,000 Years Ago , Data publikacji: 2021.10.21, Data odczytu: 2026.10.19

FAŁSZ

„Koń Przewalskiego to koń, którego przodków nigdy nie udomowiono”

Według badania genomów z 2018 r. koń Przewalskiego jest zdziczałym potomkiem udomowionych koni z Botai sprzed ok. 5500 lat.[8]

Źródło: Keele University, Why it's so hard to unravel the mysterious origins of domestic horses , Data publikacji: 2018.02.23, Data odczytu: 2026.10.19

FAŁSZ

„Każdy husarz miał na plecach skrzydła”

Skrzydła z piór orlich, jastrzębich, sokolich lub strusich były nieobowiązkowym elementem wyposażenia husarii.[26]

Źródło: Zintegrowana Platforma Edukacyjna (zpe.gov.pl), Husaria – najlepsza jazda Europy , Data odczytu: 2026.10.19

FAŁSZ

„Konie nie odróżniają ludzkich emocji”

W badaniu University of Sussex z 2016 r. 28 koni reagowało na zdjęcia gniewnych twarzy inaczej niż na radosne: częściej patrzyły lewym okiem, a ich tętno szybciej rośnie.[31]

Źródło: University of Sussex, Horses can read human emotions, research shows , Data publikacji: 2016.02.10, Data odczytu: 2026.10.19

Źródła

1. Encyclopaedia Britannica, Eohippus (dawn horse). Adres: <https://www.britannica.com/animal/dawn-horse>. Data odczytu: 2026.10.20.
2. Encyclopaedia Britannica, Eocene Epoch. Adres: <https://www.britannica.com/print/article/189322>. Data odczytu: 2026.10.20.
3. Vincelette A., Renders E., Scott K., Falkingham P., Janis C., Hipparion tracks and horses' toes: the evolution of the equid single hoof. Adres: <https://doi.org/10.1098/rsos.230358>. Data publikacji: 2023. Data odczytu: 2026.10.20.
4. Librado P. i in., The origins and spread of domestic horses from the Western Eurasian steppes. Wydawca: Nature. Wydanie: 2021. Adres: <https://doi.org/10.1038/s41586-021-04018-9>. Data publikacji: 2021.10.20. Data odczytu: 2026.10.19.
5. Sci.News, Horses Were First Domesticated in Western Eurasian Steppes More Than 4,000 Years Ago. Adres: <https://www.sci.news/paleontology/horse-domestication-western-eurasian-steppes-10191.html>. Data publikacji: 2021.10.21. Data odczytu: 2026.10.19.
6. University of Exeter, Open Research Exeter, rekord publikacji. Adres: <https://ore.exeter.ac.uk/repository/handle/10871/127531?show=full>. Data odczytu: 2026.10.19.
7. Gaunitz C. i in., Ancient genomes revisit the ancestry of domestic and Przewalski's horses. Wydawca: Science. Wydanie: 2018. Adres: <https://doi.org/10.1126/science.aao3297>. Data publikacji: 2018.02.22. Data odczytu: 2026.10.19.
8. Keele University, Why it's so hard to unravel the mysterious origins of domestic horses. Adres: <https://www.keele.ac.uk/pressreleases/2018/why-its-so-hard-to-unravel-the-mysterious-origins-of-domestic-horses.php>. Data publikacji: 2018.02.23. Data odczytu: 2026.10.19.
9. Sci.News, Research Sheds New Light on Origins of Domestic and Przewalski's Horses. Adres: <https://www.sci.news/biology/origins-domestic-przewalskis-horses-05759.html>. Data publikacji: 2018.02.26. Data odczytu: 2026.10.19.
10. Encyclopaedia Britannica, Przewalski's horse. Adres: <https://www.britannica.com/print/article/481051>. Data odczytu: 2026.10.19.
11. Smithsonian's National Zoo and Conservation Biology Institute, Endangered Przewalski's Horse Dies at Smithsonian Conservation Biology Institute. Adres: <https://www.nationalzoo.si.edu/news/endangered-przewalskis-horse-dies-smithsonian-conservation-biology-institute>. Data publikacji: 2017.08.16. Data odczytu: 2026.10.19.
12. Smithsonian Magazine, The Only Real Wild Horses on Earth Are Bounding Back From Extinction. Adres: <https://www.smithsonianmag.com/smart-news/only-real-wild-horses-earth-are-bounding-back-extinction-180957281/>. Data publikacji: 2015.11.17. Data odczytu: 2026.10.19.
13. Gashchak S., Paskevych S., Przewalski's horse (*Equus ferus przewalskii*) in the Chernobyl Exclusion Zone after 20 years of introduction. Wydawca: Theriologia Ukrainica. Wydanie: t. 18, 2019. Strony: 80–100. Adres: <https://doi.org/10.15407/pts2019.18.080>. Data odczytu: 2026.10.20.
14. Schlichting P.E. i in., Use of abandoned structures by Przewalski's wild horses and other wildlife in the Chernobyl

- Exclusion Zone. Wydawca: Mammal Research. Wydanie: t. 65, nr 1, 2020. Strony: 161–165. Adres: <https://doi.org/10.1007/s13364-019-00451-4>. Data odczytu: 2026.10.20.
15. FAO AGRIS, rekord publikacji. Adres: <https://agris.fao.org/search/en/records/675ad4c00ce2cede71d293a0>. Data odczytu: 2026.10.20.
16. FAO AGRIS, rekord publikacji. Adres: <https://agris.fao.org/search/en/records/65de4f187c7033e84bea9682>. Data odczytu: 2026.10.19.
17. Jaworski Z., Bezcenne koniki (Rezerwat koników polskich). Wydawca: Polska Akademia Nauk, „Academia”. Wydanie: 2007. Strony: 32–33. Adres: https://journals.pan.pl/Content/128530/PDF/12_ACADEMIA_PL_2_10_2007_Jaworski_Bezcenne.pdf. Data odczytu: 2026.10.19.
18. Pasternak M., Charakterystyka umaszczenia koni rasy huculskiej z uwzględnieniem aspektów genetycznych. Wydawca: Instytut Zootechniki PIB, „Wiadomości Zootechniczne”. Wydanie: R. LI, nr 4, 2013. Strony: 96–105. Adres: https://wz.iz.edu.pl/files/WZ_2013_4_art13.pdf. Data odczytu: 2026.10.19.
19. Małopolska Organizacja Turystyczna (VisitMalopolska), The Hucul Stud Farm Regietów. Adres: https://visitmalopolska.pl/en_GB/obiekt/-/poi/stadnina-koni-huculskich-w-regietowie. Data odczytu: 2026.10.19.
20. Wojciechowska P., Metera-Zarzycka E. (Polski Związek Hodowców Koni), Aktualny stan hodowli koni w Polsce. Adres: <https://kpodr.pl/wp-content/uploads/2024/12/Aktualny-stan-hodowli-koni-w-Polsce.pdf>. Data publikacji: 2024.12.02. Data odczytu: 2026.10.19.
21. Wójtowicz J., Polak G., Chełmińska A., Smulska B., Profil hodowcy uczestniczącego w programach ochrony zasobów genetycznych koni sokólskich i sztumskich. Wydawca: Instytut Zootechniki PIB, „Roczniki Naukowe Zootechniki”. Wydanie: t. 52, z. 1, 2025. Strony: 71–87. Adres: <https://doi.org/10.58146/mb3b-0n83>. Data odczytu: 2026.10.19.
22. Instytut Zootechniki PIB, pełny tekst PDF. Adres: https://rnz.iz.edu.pl/files/RNZ_2025_52_1_art07.pdf. Data odczytu: 2026.10.19.
23. Dzieje.pl (Muzeum Historii Polski), Klacz Cegra pozuje do zdjęcia w Janowie Podlaskim. Adres: <https://dziejepi.pl/node/77541>. Data publikacji: 2017.07.29. Data odczytu: 2026.10.19.
24. Głazewska I., Hodowla koni arabskich w Polsce. Klacze stadne i ich przychowek 2007–2016 (fragment). Wydawca: Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego. Wydanie: 2022. Adres: <https://dev.wydawnictwo.ug.edu.pl/wp-content/uploads/2022/12/hodowla-koni-arabskich-2007-2016-fragm.pdf>. Data odczytu: 2026.10.19.
25. Świętokrzyski Urząd Wojewódzki w Kielcach, Jubileusz Stadniny Koni w Michałowie. Adres: <https://www.kielce.uw.gov.pl/pl/biuro-prasowe/aktualnosci/25159,Jubileusz-Stadniny-Koni-w-Michalowie.pdf>. Data publikacji: 2023.09.15. Data odczytu: 2026.10.19.
26. Zintegrowana Platforma Edukacyjna (zpe.gov.pl), Husaria – najlepsza jazda Europy. Adres: <https://zpe.gov.pl/a/Dqxy2OBXE>. Data odczytu: 2026.10.19.
27. UNESCO, Classical horsemanship and the High School of the Spanish Riding School Vienna. Adres: <https://ich.unesco.org/en/RL/01106>. Data odczytu: 2026.10.19.
28. Organizacja Narodów Zjednoczonych, Honoring a Timeless Partner (World Horse Day). Adres: <https://www.un.org/en/node/231302>. Data odczytu: 2026.10.19.
29. FAO, Agroecology Knowledge Hub, Working equids in numbers: why data matters for policy. Adres: <https://www.fao.org/agroecology/in-action/detail/working-equids-in-numbers-why-data-matters-for-policy/en>. Data odczytu: 2026.10.19.
30. University of Sussex, Why the long face? Horses and humans share facial expressions. Adres: <https://sussex.ac.uk/broadcast/read/31710>. Data publikacji: 2015.09.02. Data odczytu: 2026.10.20.
31. University of Sussex, Horses can read human emotions, research shows. Adres: <https://www.sussex.ac.uk/broadcast/read/34195>. Data publikacji: 2016.02.10. Data odczytu: 2026.10.19.
32. Briefer E. i in., Segregation of information about emotional arousal and valence in horse whinnies. Wydawca: Scientific Reports. Wydanie: t. 5, art. 9989, 2015. Adres: <https://doi.org/10.1038/srep09989>. Data odczytu: 2026.10.19.

33. Swissinfo, Swiss researchers decode horse communication. Adres:
<https://www.swissinfo.ch/eng/society/swiss-researchers-decode-horse-communication/41434672>. Data publikacji:
2015.05.16. Data odczytu: 2026.10.19.
34. University of Exeter, Racing looks through the eyes of horses. Adres:
<https://news-archive.exeter.ac.uk/2022/february/articles/racinglooksthrougheyesofh.html>. Data publikacji: 2022.02.24.
Data odczytu: 2026.10.19.
35. Journal of Experimental Biology, Dichromat decisions. Adres:
<https://cob.silverchair.com/jeb/article/210/16/i/16984/DICHROMAT-DECISIONS>. Data odczytu: 2026.10.19.
36. Guinness World Records, Tallest horse ever. Adres:
<https://www.guinnessworldrecords.com/world-records/70453-tallest-horse-ever>. Data odczytu: 2026.10.19.
37. Guinness World Records, Meet the smallest horse in the world that's shorter than a greyhound. Adres:
<https://www.guinnessworldrecords.com/news/2019/9/meet-the-smallest-horse-in-the-world-thats-shorter-than-a-greyhound-588674>. Data publikacji: 2019.09.05. Data odczytu: 2026.10.19.
38. Guinness World Records, Oldest horse ever. Adres:
<https://www.guinnessworldrecords.com/world-records/70449-oldest-horse-ever>. Data odczytu: 2026.10.19.
39. Guinness World Records, Fastest speed for a racehorse. Adres:
<https://guinnessworldrecords.com/world-records/fastest-speed-for-a-race-horse>. Data odczytu: 2026.10.19.